

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Mands Minde 1788-1838. Foredrag over det sidste halve Aarhundredes Historie

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 126. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1838_599-txt-shoot-idm3231/facsimile.pdf (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

bestandig sætter ondt Blod og maatte, naar det ej ændredes, føre til en Katastrofe, der vilde være meget sørgelig, om den end var meget menneskeligere end den franske. Denne gjensidige Ubillighed har Kristendommen, uden at ville det, maattet laane et Slør, som det da nærmest tilfalder dens Tolke at borttage, og derfor vil jeg stræbe at vise, hvori Fejlen ligger.

Naar nemlig baade Folk og Fyrster betragtede deres gjensidige Forhold aldeles naturlig, da vilde de, især nu, da Lyset opgaar over Historien, ej lettelig gjere overspændte Fordringer til hinanden; men ved Kristendommen er der kommet et langt højere Menneske-Ideal til Verden, med det Vidnesbyrd, at det lader sig realisere hos alle Folk og under alle Himmelegne; og deraf har baade Folk og Fyrster i hele Kristenheden taget Anledning til gjensidige Fordringer, som umulig kan fyldestgjøres, i det Fyrsterne forlange Undersaatter, og Undersaatterne forlange Fyrster som de lyslevende, fuldkomne Kristne, det ny Testamente beskriver, Halvguder altsaa i Aandskraft og Visdom, Ydmyghed og Sagtmodighed, Løve og Lam, Helte og Martyrer, alt efter Omstændighederne eller som man forlanger.

At nu Kristendommen er aldeles uskyldig i disse Misregninger, vilde man set for længe siden, naar baade Fyrster og Folk havde beholdt sand Religions-Frihed; thi da havde det vist sig, at de er forholdsvis alle Vegne faa, der vil saaledes tilegne sig Kristendommen, at den kan blive et nyt Livsprincip i dem, og man vilde aldrig ventet kristelig Heltkraft af dem, der ikke engang naade kristelig Børnlighed; men nu tvang Fyrster og Folk hinanden til at lade sig tiltale som Kristne, og Præsterne indbildte dem, det hjalp, om ikke her, saa dog hisset, og derved er Begreberne blevet saa forvirrede, som man ser i det attende Aarhundrede, at endogsaa de, der, som Fredrik den eneste, Rousseau, Voltaire og alle deres Forgudere, frabad

sig udtrykkelig at ansæes for saadanne overtroiske Slaver og Dumrianer eller nedrige Hyklere og Bedragere, som i deres Øjne alle Kristne maatte være, — selv de fordrede dog kristelig Fuldkommenhed af hinanden og af hele Verden; saa Forskjellen var kun, at de paaastod, det var den kristne Tro, der hidtil havde hindret det kristelige Menneske-Ideal fra at realiseres i det borgerlige Selskab, hvad derimod snart vilde ske, naar man blot kastede Troen bort. Ja, m. H., det er uhyre latterligt, men det er en Kjendsgjærning, at det aabenbar ukristelige og ugudelige franske Hof forlangte af Folket, at det skulde gjøre og taale alt, hvad ene Kristi Apostler kunde og vilde, og at Pariser-Pøbelen og dens Ledere igjen forlangte det samme af Ludvig den sextende og af alle Øvrigheder.

Hvor derfor de borgerlige Forhold i Sandhed skal gjenfådes og vinde Fasthed, der maa man lade Kristendommen, som noget aldeles frit og uberegneligt, aldeles ude af Regningen, huske, at det Menneske-Ideal, den har bragt til Verden, men sjældnen ret kjendelig realiseret, kan endnu mindre realiseres uden den, og holde sig til den Menneske-Natur, Historien paa ethvert givet Sted aabenbarer som det, der afgiver Maalestokken for de rimelige Fordringer, man kan gjøre til hinanden, og skaber det naturlige Ideal, det borgerlige Selskab der med Held kan stræbe at realisere. Da vil Fyrster og Folk ikke pine sig selv og hinanden med at forebygge alle mulige Misbrug af Magt og Frihed, men stræbe at fremme og lette den bedste Brug, der som den gavnligste haade lønner sig bedst og gjør de grove Misbrug lige saa sjældne og taalelige, som Handlinger, man med rette stempler til og for Alvor straffer som grove Forbrydelser, i en vel indrettet Stat altid har været. Da vil man ogsaa indse, at Kongens og Folkets Frihed, ret forstaaede, langt fra at være uforenelige, meget mere kræve hinanden, saa det er kun Blændværk, naar de mene at vinde ved hinandens Tab,

